

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lutego 2021 r.

Sąd Rejonowy w Sanoku I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Asesor sądowy Anna Sowa

Protokolant: st.sekr.sądowy Urszula Burnat

po rozpoznaniu w dniu 26 lutego 2021 r. w Sanoku na rozprawie

sprawy z wniosku: W. G. (1)

z udziałem: Z. B., A. B. (1), J. B. (1), W. M., R. Ś., R. B. (1), M. B.,

J. G., A. G., M. J., Skarbu Państwa- Prezydenta Miasta P.

o stwierdzenie nabycia spadku po J. B. (2), W. B., R. B. (2), W. G. (2)

p o s t a n a w i a :

I. **stwierdzić, że** spadek po **J. B. (2)**, s. F. i K., zmarłym w dniu 1 kwietnia 1965 roku w S., ostatnio stale przed śmiercią zamieszkałym w S., na podstawie ustawy nabyli:

żona: **J. B. (3)**, z domu (...), c. F. i A. w **4/16** części;

córka: **S. M.**, z domu B., c. J. i A. w **3/16** części;

syn: **K. B. (1)**, s. J. i A. w **3/16** części;

syn: **B. B. (2)**, s. J. i A. w **3/16** części;

syn: **W. B.**, s. J. i A. w **3/16** części;

zaś wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne położone w Ł. nabyli:

żona: **J. B. (3)**, z domu (...), c. F. i A. w **1/4** części;

syn: **K. B. (1)**, s. J. i A. w **1/4** części;

syn: **B. B. (2)**, s. J. i A. w **1/4** części;

syn: **W. B.**, s. J. i A. w **1/4** części;

II. **stwierdzić, że** spadek po **W. B.**, s. J. i A., zmarłym w dniu 21 listopada 1985 roku w S., ostatnio stale przed śmiercią zamieszkałym w S., na podstawie ustawy wraz z wchodzącym w skład spadku udziałem w gospodarstwie rolnym położonym w Ł. nabył w **całości** syn: **R. B. (2)**, s. W. i J.;

III. **stwierdzić, że** spadek po **R. B. (2)**, s. W. i J., zmarłym w dniu 9 marca 2011 roku w S., ostatnio stale przed śmiercią zamieszkałym w S., na podstawie ustawy nabyli:

żona: **Z. B.**, z domu R., c. A. i M. w **1/3** części;

córka: **A. B. (1)**, z domu B., c. R. i Z. w **1/3** części;

córka: **J. B. (1)**, z domu B., c. R. i Z. w **1/3** części;

IV. **stwierdzić, że** spadek po **W. G. (2)**, s. M. i K., zmarłym w dniu 23 lutego 2012 roku w S., ostatnio stale przed śmiercią zamieszkałym w S., na podstawie ustawy nabyli:

syn: **J. G.**, s. W. i L. w **1/3** części;

syn: **A. G.**, s. W. i L. w **1/3** części;

córka: **M. J.**, z domu G., c. W. i L. w **1/3** części;

V. **orzec, iż** każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

sygn. akt I Ns **472/18**

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 26 lutego 2021 r.

Wnioskiem z dnia 06.09.2018 r. wnioskodawca W. G. (1) domagał się stwierdzenia nabycia spadku po J. B. (2), W. B. i R. B. (2). W uzasadnieniu wskazał, że posiada interes prawny w żądaniu stwierdzenia nabycia spadku po ww. z uwagi na toczące się przed SR w (...) pod sygn. akt I Ns (...) postępowanie w sprawie o zasiedzenie nieruchomości.

Wnioskiem z dnia 31.05.2019 r. wnioskodawca W. G. (1) domagał się stwierdzenia nabycia spadku po W. G. (1), s. M. i K., zmarłym 23.02.2012 r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. B. (2), s. F. i K. zmarł 01.04.1965 r. w S., gdzie ostatnio stale przed śmiercią zamieszkiwał. W chwili śmierci pozostawał w związku małżeńskim z J. B. (3), z domu (...). Ten związek małżeński zawarł 04.06.1949 r. Ze związku małżeńskiego z J. B. (3), z domu (...), J. B. (2) nie miał dzieci. J. B. (3) urodziła się (...)a zmarła (...) r. J. B. (2) z pierwszego związku małżeńskiego z A. B. (2), z domu H. miał siedmioro dzieci. Otwarcia spadku po ojcu dożyli tylko: B. B. (2) ur. (...), K. B. (1), ur. (...), S. M., z domu B., ur. (...), W. B., ur. (...)

M. B., s. J. i A. zmarł jako bezdzietny kawaler 01.12.1964 r. T. B., s. J. i A. oraz K. B. (2), s. J. i A. zginęli na wojnie, nie pozostawiając zstępnych.

J. B. (2) nie miał żadnych innych dzieci małżeńskich, pozamałżeńskich, czy przysposobionych. Jest to pierwsze sądowe postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po J. B. (2). J. B. (2) nie sporządził testamentu.

(**dowód** : odpis skrócony aktu zgonu spadkodawcy - k. 31, odpis skrócony aktu małżeństwa J. B. (2) i J. B. (3) - k. 31, odpis skrócony aktu zgonu J. B. (3) - k. 31, odpis skrócony aktu zgonu B. B. (2) - k. 31, odpis skrócony aktu zgonu K. B. (1) - k. 31, odpis skrócony aktu zgonu W. B. - k. 31, odpis skrócony aktu zgonu M. B. - k. 31, odpis skrócony aktu zgonu S. M. - k. 31, zapewnienie spadkowe złożone przez W. B. w toku sprawy I Ns (...) zapewnienie spadkowe uczestniczki postępowania Z. B. - k. 32 v)

W. B., s. J. i A. zmarł 21.11.1985 r. w S., gdzie ostatnio stale przed śmiercią zamieszkiwał. W chwili śmierci był wdowcem. Pozostawił po sobie jedno dziecko - syna R. B. (2). W. B. nie miał żadnych innych dzieci małżeńskich, pozamałżeńskich, czy przysposobionych. Jego syn nie zawierał z nim umowy o zrzeczenie się dziedziczenia po ojcu, nie odrzucał spadku po ojcu i przeciwko niemu nie toczyło się postępowanie sądowe o uznanie go za niegodnego dziedziczenia po W. B.. Jest to pierwsze sądowe postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po W. B., W. B. nie sporządził testamentu.

(**dowód** : odpis skrócony aktu zgonu spadkodawcy - k. 31, odpis skrócony aktu zgonu R. B. (2) - k. 31, zapewnienie spadkowe uczestniczki postępowania Z. B. - k. 33v, zapewnienie spadkowe uczestniczki postępowania A. B. (1) - k. 34, zapewnienie spadkowe uczestniczki postępowania J. B. (1) - k. 34)

R. B. (2), s. W. i J. zmarł 09.03.2011 r. w S., gdzie ostatnio stale przed śmiercią zamieszkiwał. W chwili śmierci pozostawał w związku małżeńskim z Z. B., z domu R.. Był tylko jeden raz żonaty. Z tego związku małżeńskiego posiadał dwoje dzieci: J. B. (1) i A. B. (1). R. B. (2) nie miał żadnych innych dzieci małżeńskich, pozamałżeńskich, czy przysposobionych. Ani małżonka R. B. (2), ani jego córki nie zawierały z nim umowy o zrzeczenie się dziedziczenia po nim, nie odrzucały spadku po R. B. (2) i przeciwko żadnej z nich nie toczyło się postępowanie sądowe o uznanie jej za niegodną dziedziczenia po R. B. (2). Jest to pierwsze sądowe postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po R. B. (2), nie został po nim sporządzony akt poświadczenia dziedziczenia przed notariuszem. R. B. (2) nie sporządził testamentu.

(**dowód** : odpis skrócony aktu zgonu spadkodawcy - k. 31, odpis skrócony aktu małżeństwa R. B. (2) i Z. B. - k. 31, odpis skrócony aktu urodzenia J. B. (1) - k. 31, odpis skrócony aktu urodzenia A. B. (1) - k. 31, zapewnienie spadkowe uczestniczki postępowania Z. B. - k. 33v, zapewnienie spadkowe uczestniczki postępowania A. B. (1) - k. 34, zapewnienie spadkowe uczestniczki postępowania J. B. (1) - k. 34)

W. G. (2), s. M. i K. zmarł jako wdowiec 23.02.2012 r. w S., gdzie ostatnio stale przed śmiercią zamieszkiwał. Pozostawił po sobie troje dzieci: J. G., s. W. i L., A. G., s. W. i L., M. J., z domu G., c. W. i L.. W. G. (2) nie miał żadnych innych dzieci małżeńskich, pozamałżeńskich, czy przysposobionych. Żadne z dzieci W. G. (2) nie zawierało z nim umowy o zrzeczenie się dziedziczenia po nim, nie odrzucało spadku po ojcu i przeciwko żadnemu z nich nie toczyło się postępowanie sądowe o uznanie za niegodnego dziedziczenia. Jest to pierwsze sądowe postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po W. G. (2), nie został po nim sporządzony akt poświadczenia dziedziczenia przed notariuszem. W. G. (2) nie sporządził testamentu.

(**dowód** : odpis skrócony aktu zgonu spadkodawcy - k. 31, odpis skrócony aktu urodzenia J. G. - k. 31, odpis skrócony aktu urodzenia A. G. - k. 117, odpis skrócony aktu urodzenia M. J. - k. 118, zapewnienie spadkowe uczestnika postępowania J. G. złożone na piśmie - k. 226-227, zapewnienie spadkowe uczestnika postępowania A. G. złożone na piśmie - k. 219)

J. B. (2), s. F. i K. figuruje w dziale II księgi wieczystej nr (...) jako współwłaściciel w udziale 1/2 części działki ew. nr (...), położonej w Ł., gmina B., o pow. 0,65 ha, stanowiącej las.

(**dowód** : odpis aktualny KW nr (...) - k. 5)

W skład spadku po J. B. (2), s. F. i K. wchodzi gospodarstwo rolne położone w Ł., gmina B., powiat (...), a obejmujące nieruchomości oznaczone jako działki ew. nr (...) o łącznej pow. 2,67 ha.

(**dowód** : odpis aktualny KW nr (...) - k. 5, zeznania uczestniczki postępowania Z. B. - k. 33)

W. B., s. J. i A. w dacie śmierci swojego ojca J. B. (2) pobierał rentę.

B. B. (2), s. J. i A. w dacie śmierci swojego ojca J. B. (2) pobierał rentę - był inwalidą wojennym.

K. B. (1), s. J. i A. również był inwalidą wojennym, a w dacie śmierci swojego ojca J. B. (2) pracował w gospodarstwie rolnym swoich teściów. Dodatkowo uprawiał własną nieruchomość rolną położoną w miejscowości B..

S. M., c. J. i A. w dacie śmierci swojego ojca J. B. (2) mieszkała w Ł., nie pracowała na żadnym gospodarstwie rolnym, nie była członkiem rolniczej spółdzielni produkcyjnej i nie była osobą trwale niezdolną do pracy.

(**dowód** : zeznania uczestniczki postępowania Z. B. - k. 33, pismo z ZUS - k. 195, zeznania uczestnika postępowania R. Ś. złożone na piśmie - k. 223, zeznania uczestnika postępowania W. M. złożone na piśmie - k. 233, zeznania uczestnika postępowania R. B. (1) złożone na piśmie - k. 235)

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły dowody z dokumentów zalegających w aktach sprawy. Dowody z odpisów akt stanu cywilnego oraz dowody własności gospodarstwa rolnego należą do kręgu dokumentów urzędowych, a zatem korzystają z domniemania prawdziwości i autentyczności. Domniemanie to nie zostało obalone w związku z czym Sąd uznał te dokumenty za wiarygodne, ponieważ zostały sporządzone przez uprawnione organy, w granicach ich kompetencji, w prawem przewidzianej formie. Za podstawę ustaleń faktycznych Sąd przyjął również złożone w trybie art. 671 k.p.c. zapewnienia spadkowe oraz zeznania przesłuchanych stron. Jako nie odpowiadające prawdzie Sąd ocenił zapewnienie spadkowe uczestniczki postępowania Z. B. w zakresie w jakim podała ona, że M. B. dożył otwarcia spadku po swoim ojcu J. B. (2). W rzeczywistości zmarł on w 1964 r. co potwierdza treść dokumentu urzędowego - odpis skrócony aktu zgonu M. B..

Sąd zważył, co następuje:

Niezbędną przesłanką dziedziczenia jest powołanie określonej osoby do spadku, które według polskiego prawa może wynikać z ustawy lub testamentu.

Porządek dziedziczenia po: J. B. (2), W. B., R. B. (2) i W. G. (2) kształtowany jest na podstawie przepisów ustawy, albowiem zmarli nie pozostawili po sobie testamentu. W postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku rola Sądu determinowana jest ustawowym nakazem działania z urzędu a rozstrzygnięcie zapada niezależnie od wniosków i stanowiska stron postępowania, lecz stosownie do wyników postępowania dowodowego oraz norm prawa materialnego mających zastosowanie w danym stanie faktycznym.

Z uwagi na fakt, że w chwili swojej śmierci J. B. (2) pozostawał w związku małżeńskim, a w dacie otwarcia spadku po nim przy życiu pozostawała jego żona J. B. (3) i czworo jego dzieci: B. B. (2), W. B., K. B. (1) i S. M. do dziedziczenia zgodnie z art. 931 § 1 k.c. powołane zostały dzieci spadkodawcy oraz jego małżonka. J. B. (3) dziedziczy spadek po swoim mężu w 4/16 części, zaś dzieci J. B. (2) wyżej wymienione dziedziczą spadek w częściach równych tj. po 3/16 całości spadku.

Z uwagi na fakt, że w chwili swojej śmierci W. B. pozostawał wdowcem, a w dacie otwarcia spadku po nim przy życiu pozostawał jego syn R. B. (2) został on powołany do dziedziczenia po swoim ojcu zgodnie z art. 931 § 1 k.c. w całości.

Z uwagi na fakt, że w chwili swojej śmierci R. B. (2) pozostawał w związku małżeńskim, a w dacie otwarcia spadku po nim przy życiu pozostawała jego żona Z. B., z domu R. i dwoje jego dzieci: J. B. (1) i A. B. (1) zostały one powołane do dziedziczenia zgodnie z art. 931 § 1 k.c. w częściach równych tj. po 1/3 części spadku.

Z uwagi na fakt, że w chwili swojej śmierci W. G. (2) pozostawał wdowcem, a w dacie otwarcia spadku po nim przy życiu pozostawało jego troje dzieci: J. G., A. G. i M. J., z domu G. zostają oni powołani do dziedziczenia po swoim ojcu zgodnie z art. 931 § 1 k.c. w częściach równych tj. po 1/3 części spadku.

Wobec faktu, iż otwarcie spadku po **J. B. (2)** nastąpiło w dniu **01.04.1965 r.** zasadnicze znaczenie ma ustalenie przepisów mających zastosowanie w sprawie. Kwestia ta ma szczególne znaczenie, albowiem sprawa niniejsza dotyczy także dziedziczenia gospodarstwa rolnego i przepisy te na przestrzeni lat ulegały zmianie. Nieruchomości rolne wchodzące w skład spadku po J. B. (2) mają powierzchnię 2,67 ha, stanowią więc gospodarstwo rolne. W dacie otwarcia spadku po J. B. (2) nieruchomość uważało się za rolną, jeżeli była lub mogła być użytkowana na cele produkcji rolnej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej, chyba że stosownie do przepisów o planowaniu przestrzennym decyzją właściwego organu prezydium rady narodowej została przeznaczona na cele nie związane bezpośrednio z produkcją rolną. Nie uważało się za nieruchomość rolną terenów położonych w obrębie zwartej

zabudowy miasta lub osiedla oraz nieruchomości należących do tej samej osoby lub osób, jeżeli ich łączny obszar nie przekraczał **0,2 ha** (§ 1 pkt 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 lipca 1970 r.).

Zgodnie z obowiązującą w prawie spadkowym zasadą, wynikającą z art. LI ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Przepisy wprowadzające Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 94 z późn. zm.), do spraw spadkowych stosuje się prawo obowiązujące w chwili śmierci spadkodawcy, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej. Zasada ta ma także zastosowanie do spadku, w skład którego wchodziło gospodarstwo rolne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 sierpnia 2009 r., IV CSK 146/09, M. Prawn. 2009, nr 18, s. 972). Ostatecznie wyrokiem z dnia 31 stycznia 2001 r., P 4/99 (Dz. U. z 2001 r. Nr 11, poz. 91) Trybunał Konstytucyjny dokonał oceny przepisów Kodeksu cywilnego normujących dziedziczenie gospodarstw rolnych, zarówno w brzmieniu obecnie obowiązującym, jak i w brzmieniu ogłoszonym ustawą z dnia 18 maja 1964 r. (Dz. U. Nr 16, poz. 93), w brzmieniu nadanym ustawami z 26 października 1971 r. oraz z 26 marca 1982 r. Zgodnie z tym orzeczeniem od 14 lutego 2001 r. dziedziczenie gospodarstw rolnych następuje zgodnie z ogólnymi regułami spadkobrania. Wskazane zaś w przepisie aktualnie obowiązującego art. 1059 k.c. szczególne reguły ustawowego dziedziczenia gospodarstw rolnych odnoszą się do spadków otwartych przed dniem **14 lutego 2001 r.**

W odniesieniu do konkretnej sprawy zaznaczenia wymaga z kolei, że zgodnie z art. 14 ust 1 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz. U. z dnia 18 sierpnia 1990 r.), który stanowi, że spadki otwarte przed 1 października 1990 r. podlegają w zakresie dziedziczenia gospodarstw rolnych przepisom dotychczasowym, do dziedziczenia spadkowego gospodarstwa rolnego położonego w Ł. znajdują zastosowanie przepisy obowiązujące w dacie śmierci spadkodawcy. Obowiązujący na dzień **01.04.1965 r.** przepis art. 1059 k.c. wprowadzał szczególne, w stosunku do ogólnych, zasady dziedziczenia gospodarstw rolnych na podstawie ustawy. I tak też dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek (art. 1060 § 1 k.c.) dziedziczyły z ustawy gospodarstwo rolne, jeżeli: bezpośrednio przed otwarciem spadku pracowały w tym gospodarstwie nieprzerwanie co najmniej od roku albo w chwili otwarcia spadku są członkami rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub pracują w gospodarstwie rolnym takiej spółdzielni, albo w chwili otwarcia spadku bądź prowadzą inne indywidualne gospodarstwo rolne, bądź też pracują w gospodarstwie rolnym swoich rodziców, małżonka lub jego rodziców, albo w chwili otwarcia spadku bądź są małoletnie, bądź też pobierają naukę zawodu lub uczęszczają do szkół, albo w chwili otwarcia spadku są trwale niezdolne do pracy.

Zebrane w sprawie dowody dają podstawy do uznania, iż przesłankę szczególną do dziedziczenia gospodarstwa rolnego spełniała J. B. (3), która w dacie otwarcia spadku po swoim mężu była osobą trwale niezdolną do pracy. Spadkobierców w wypadku, gdy spadek obejmuje gospodarstwo rolne uważa się za trwale niezdolnych do pracy, jeżeli: osiągnęli wiek - kobiety 60 lat, a mężczyźni 65 lat i nie wykonują stałej pracy, która stanowiłaby dla nich główne źródło utrzymania lub zostali zaliczeni do I lub II grupy inwalidów w trybie i na zasadach określonych w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (§ 7 ust. 1 i 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 listopada 1964 r.). W dacie otwarcia spadku po J. B. (2), J. B. (3) miała ukończone 67 lat i nie wykonywała stałej pracy, która stanowiłaby dla niej główne źródło utrzymania. Przesłankę trwałej niezdolności do pracy, jak wynika z relacji procesowej uczestniczki postępowania Z. B. i zgromadzonej dokumentacji spełnili również: W. B., s. J. i A. i B. B. (2), s. J. i A. - inwalidzi wojenni.

K. B. (1), s. J. i A. w dacie otwarcia spadku po swoim ojcu pracował natomiast w gospodarstwie rolnym swoich teściów. Dodatkowo uprawiał własną nieruchomość rolną położoną w miejscowości B..

S. M., c. J. i A. jako jedyna ze spadkobierców ustawowych po swoim ojcu dziedzicząca po nim spadek na zasadach ogólnych, nie spełniała żadnej przesłanki do dziedziczenia gospodarstwa rolnego położonego w Ł.. W dacie śmierci swojego ojca J. B. (2) mieszkała w L., nie pracowała na żadnym gospodarstwie rolnym, nie była członkiem rolniczej spółdzielni produkcyjnej i nie była osobą trwale niezdolną do pracy.

Z tych też względów na podstawie powołanych przepisów postanowiono jak w punkcie I postanowienia.

Skoro W. B., s. J. i A. odziedziczył po ojcu w udziale 1/4 części wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne położone w Ł., to z uwagi na datę jego zgonu (21.11.1985 r.) należało orzec odrębnie w przedmiocie dziedziczenia udziału w tym gospodarstwie rolnym.

Zgodnie z obowiązującym na dzień **21.11.1985 r.** brzmieniem przepisu art. 1059 k.c. dzieci spadkodawcy dziedziczyły z ustawy gospodarstwo rolne, jeżeli: w chwili otwarcia spadku: odpowiadały warunkom wymaganym dla nabycia własności nieruchomości rolnej w drodze przeniesienia własności albo byli małoletni bądź też pobierali naukę zawodu lub uczęszczali do szkół, albo byli trwale niezdolni do pracy. Własność nieruchomości rolnej lub jej część mogła być przeniesiona na rzecz osoby fizycznej tylko wtedy, gdy nabywca: stale pracuje w jakimkolwiek gospodarstwie rolnym bezpośrednio przy produkcji rolnej, bądź ma kwalifikacje do prowadzenia gospodarstwa rolnego. W art. 160 § 3 k.c. upoważniono Radę Ministrów do określenia w drodze rozporządzenia m.in., jakie kwalifikacje uważa się za kwalifikacje do prowadzenia gospodarstwa rolnego. Wykonując to upoważnienie ustawowe Rada Ministrów wydała rozporządzenie z dnia 28 listopada 1964 r. w sprawie przenoszenia własności nieruchomości rolnych, znoszenia współwłasności takich nieruchomości oraz dziedziczenia gospodarstw rolnych (tekst jedn.: Dz. U. z 1983 r. Nr 19, poz. 86 z późn. zm.). W § 3 ust. 1 tego rozporządzenia stwierdzono, że za kwalifikacje do prowadzenia gospodarstwa rolnego uważa się ukończenie szkoły rolniczej, przysposobienia rolniczego lub uzyskanie tytułu kwalifikacyjnego w zawodach rolniczych. Uczestniczka postępowania Z. B. nie była w stanie jednoznacznie określić, czy jej mąż R. B. (2) posiadał kwalifikacje do prowadzenia gospodarstwa rolnego. Okoliczności tej nie znali również pozostali uczestnicy postępowania. Mając na uwadze te trudności dowodowe oraz fakt, że od otwarcia spadku po W. B. upłynęło już ponad 35 lat Sąd I instancji orzekł w przedmiocie dziedziczenia udziału w gospodarstwie rolnym (...) na podstawie ogólnych przepisów regulujących dziedziczenie ustawowe tj. § 1 art. 931 k.c. Należy bowiem zauważyć, iż zgodnie z brzmieniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego, przepisy art. 1059 k.c. oraz art. 1060 k.c., wyróżniające na dość przypadkowych kryteriach krąg osób uprawnionych do dziedziczenia gospodarstwa rolnego są niezgodne z art. 64 ust. 1 i 2 z zw. z art. 21 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej (Dz.U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483). Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu ww. wyroku zaakcentował, iż treść art. 64 w ustępie 1 Konstytucji potwierdza przysługujące każdemu „prawo dziedziczenia”, łącząc je z poręczeniem „prawa do własności” i „innych praw majątkowych”. Natomiast treść ustępu drugiego tego przepisu ustanawia zasadę równej dla wszystkich ochrony prawnej własności, in. praw majątkowych oraz prawa dziedziczenia. Z kolei treść art. 21 ust. 1 Konstytucji zamieszczonego w rozdziale I zatytułowanym „Rzeczpospolita” i zawierającym przepisy wyrażające podstawy ustrojowe - potwierdza, że Rzeczpospolita chroni własność i prawo dziedziczenia”. Zatem art. 64 ust. 1 Konstytucji, odczytywany w kontekście innych przepisów mówiących o dziedziczeniu, stanowi podstawę publicznego prawa podmiotowego, którego treścią jest gwarantowana konstytucyjnie wolność nabywania mienia, jego zachowania oraz dysponowania nim. Tym samym Konstytucja wyłącza możliwość pozbawienia własności, będącej najpełniejszym z praw majątkowych cechy dziedziczności. Sama Konstytucja, choć wyznacza ustawodawcy pewne dyrektywy co do regulacji dziedziczenia ustawowego, nie formułuje ścisłych i jednoznacznych norm, pozwalających na określenie kręgu kolejności, powołania do spadku i wysokości udziałów spadkobierców ustawowych. Należy jednak podkreślić, że wybór przez ustawodawcę określonego modelu dziedziczenia winien być konsekwentny tzn. ustawodawca nie może tworzyć przepisów wyjątkowych, naruszających zasadę równości (równej ochrony) lub inne wartości konstytucyjne. Wprawdzie gospodarstwo rolne może być przedmiotem szczególnych regulacji prawno -spadkowych, na co wskazuje jego odrębność jako składnika majątku potwierdzona przepisami ustawy zasadniczej. Jednak ta okoliczność nie może prowadzić do modyfikacji dowolnych - lecz co najwyżej- wprowadzających rozwiązania służące innym wartościom konstytucyjnym, a przy tym modyfikacji, które będą zgodne z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Przepis ten natomiast zakazuje ograniczeń w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw, gdy nie są one konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób, a dodatkowo ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw tj. przepis ten zakazuje ograniczeń nadmiernych i niekoniecznych dla realizacji celu konstytucyjnie legitymowanego. Trzeba zauważyć, iż obecnie nie jest wymagane przy nabyciu gospodarstwa rolnego w drodze spadkobrania posiadanie jakichkolwiek kwalifikacji czy też doświadczenia w prowadzeniu gospodarstwa rolnego. Stąd przepisy kodeksu cywilnego w ww. zakresie są jedynie reliktem ówczesnych rozwiązań, które obecnie nie znajdują żadnego prawnego ani

tym bardziej społecznego, czy jakiegokolwiek innego wytłumaczenia. Te wszystkie okoliczności wpłynęły na przyjętą przez Trybunał ocenę przedmiotowych regulacji jako sprzecznych z Konstytucją, ponieważ w sposób ewidentny prowadzą one do pozbawienia własności cechy dziedziczności, poprzez jednoczesne naruszenie zasady równości (równej ochrony). Należy przy tym zauważyć, iż sformułowanie zawarte w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 31 stycznia 2001 r., iż art. 1059 i 1060 k.c. jest niezgodny z art. 64 ust. 1 i 2 w zw. z art. 21 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji w zakresie, w którym odnosi się do spadków otwartych od tego dnia, należy rozumieć w ten sposób, że Trybunał- jako negatywny ustawodawca- odroczył termin utraty mocy obowiązującej niekonstytucyjnego aktu normatywnego, zgodnie ze swoimi uprawnieniami wynikającymi z art. 160 ust. 3 Konstytucji. Jednak tego aspektu mocy orzeczenia Trybunału - dotyczącego jedynie derogacji normy z porządku prawnego - nie można mylić ze sferą w której działają sądy powszechne, tj. sferą jego stosowania. Pojęcie utraty mocy aktu nie jest bowiem ani tożsame, ani ograniczone do pojęcia jego niekonstytucyjności. Natomiast art. 190 ust. 3 Konstytucji, który pozwala Trybunałowi określić jedynie inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego- nie stanowi natomiast nic na temat kwestii stosowania tego niekonstytucyjnego przepisu przez sądy powszechne. Z tych też względów na podstawie powołanych przepisów postanowiono jak w punkcie III postanowienia.

O kosztach postępowania orzeczono na mocy art. 520 § 1 k.p.c.